

A levél

A svájci magyar nyelvű protestáns
gyülekezetek értesítője

Mitteilungsblatt der protestantischen
Kirchgemeinden ungarischer Sprache
in der Schweiz

Feuille des communautés protestantes
hongroises en Suisse

2006 december

Baden-Basel-Bern/Biel-Luzern-St.Gallen-Zürich

51. évf. 2. sz.

Nemes Nagy Ágnes:

Elmélkedve

Mit kéne tennem? Nem tudom.
A kezem összekulcsolom.
Ülök az ágyon szóflanul.
Hová is ejtettem magam?

Összefonom ujjaimat.
Ennyi maradt: a mozdulat.
A hitből, és gályára vont
Őseimből maradt a csont.

Hová forduljon hát az ész?
Pedig jó volna szegyenét
A szóval, mely megsejteti,
Kimondani, s elrejtteni.

Emlékszel?

Jézus Krisztus megragadta környezetünk leghétköznapibb elemeit: egy darab kenyeret, és egy itallal teli poharat. Tanítványainak adta, enni-, inni buzdította őket, majd ezt mondta nekik: „...*ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!*” (Lukács 22,19) Krisztus azt akarja, hogy emlékezzünk, és emlékeztessünk másokat is mindarra, amit Ő nekünk tanított és értünk tett; legelsősorban pedig arra, hogy értünk teste összetörtét és vére folyt. „*Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret, és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljön.*” (1Kor. 11,26)

Az emberiség azon részének, akiknek Isten megengedi, hogy naponta többször is kenyeret és teli poharat vegyen kezébe, nem csak az a felelőssége, hogy a lehető legkevesebben legyenek olyanok, akiknek ez ritka kiváltságnak számít; hanem az is, hogy soha el ne feledkezzünk Arról, aki kenyér módjára megtört teste és kitöltött borként folyó vére által minket Istennel új szövetségbe kíván kötni. Órála megfelelkezni olyan, mint nem enni és nem inni: előbb-utóbb elpusztulunk bele. Emlékszel Órá? Emlékszel keresztjére?

De mit is jelent emlékezni? *Thomas H. Groome*, amerikai katolikus valláspedagógus szerint, emlékezni sokkal többet jelent annál, mint felidézni, mi történt a múltban. A *kritikus emlékezet* azt keresi, milyen hatást gyakorol a múlt a jelenre, és felelősen dönt: milyen

befolyást enged a feltárt, megértett múltnak a jövőre. Az elfelejtett múlt nem szűnik meg sorsunkat meghatározni, csak mi nem látjuk, hogyan teszi ezt; így nem is dönthetünk befolyása ellen, vagy mellette: csak sodortatunk örvényében.

Groome gondolatai rendkívül arrogánsnak hatnak, és azok is, ha az ember veleszületett képességének tekintjük a kritikus emlékezetet. Nem az, hanem kegyelem és ajándék.

Azért dönthetünk a jelent és jövőt pusztító múlt ellen, mert Jézus Krisztus egyszeri és tökéletes áldozata „*a bűnnek hatalmát és a kárhozatnak erejét elvette*” (*Ravasz László* úrvacsorai liturgiájából). A kritikus emlékezet megtérés, bűnvallás, a bűnbocsánat elfogadása és gyakorlása által gyógyírt keres egyes sebekre. Másokat azonban meghagy gyógyíthatlanul. Legyen az a berlini Vilmos Császár Emléktemplom (képünkön), vagy Krisztus teste, itt éppen a sebzettség hordozza az áldott jelen és jövőendő lehetőségét. Csak meg ne feledkezzünk róla!

Emlékezzünk így 1956-ra, a baseli és a zürichi gyülekezeteink 55 évvel ezelőtti alapítására, segédlelkészünk, *Ravasz Hajnalka*, több mint egyéves szolgálatára közöttünk, – de mindenek előtt Jézus Krisztus áldozatára. Ő múltunk, jelenünk és jövőnk.

„Őrizd jól a te lelkedet”

-Főtiszteletű Tőkés László püspök úr igehirdetése-

Elhangzott 2006. október 20-án, a berni Münsterben, az 1956-os Forradalom és Szabadságharc félszázados évfordulója alkalmából rendezett országos ünnepségen.

Ötven esztendővel ezelőtt egy reformátori szellemű prédikátor prófétikus igehirdetése hangzott ezen a helyen – a berni Münsterben. „Sötétség borul Magyarország fölé. A szolgaság sötétsége...” – a lelkipásztor ezekkel a szavakkal mutatott a szabadságharcában eltiport hazánk felé, majd vigasztalás- és biztatásképpen **Ézsaiás** prófétát idézte: „Bár imé sötétség borítja a földet, és éjszaka a népeket, de rajtad feltámad az Úr, és dicsősége rajtad megláttatik” (Ézs. 60,2).

„Azért gyűltünk össze ma este, hogy elsősorban Magyarorszáért mondjunk közbenjáró imádságot (...), szenvedélyes könyörgést a magyar nép szabadságáért” – mondta **Walter Lüthi** 1956. november 6-án, a magyarországi forradalom emlékére tartott istentiszteleten.

A magyar forradalom és szabadságharc emlékét és a vele kapcsolatos berni hitvallástélt felidézve – Walter Lüthi gondolatmenetét követve – ma is elmondhatjuk, hogy: „Amíg az emberek hisznek a Feltámadottban, (...) addig nem borulhat sötétségbe Magyarország: »fölte feltámad az Úr, és dicsősége meglátszik rajta«. „Amíg egyetlen ember is él Magyarországon, aki hisz abban, aki legyőzte a világot szorongató félelmet, addig nem lehet teljes a sötétség: Lásd meg, hogy fölötted – »fölötted ott ragyog az Úr«” – idéztem Walter Lüthit.

Fél évszázaddal a bukásában is diadalmas szabadságharc után, Magyarország Nagykövetségének és a Svájcban élő magyaroknak a szervezésében, valamint a svájci egyházak ökumenikus közösségében, ma is azért gyűltünk össze, hogy értünk szenvedő Krisztusunk szabadításának fénye oszlassa a világ népeire telepedő sötétséget, és ebben a világosságban járva, keressük a jövőndőt.

„Melyik nagy nemzet az,” – kérdezzük **Mózes** – „amelyhez olyan közel volna az ő Istene, mint mi hozzánk az Úr, a mi Istenünk, valahányszor hozzá kiáltunk?”

Egy nemzet „**nagysága**” nem pusztán statisztikai kérdés. Bibliai értelemben Isten „közelsége”, maga az Isten tehet naggyá egy nemzetet. Ő, aki a kicsiny Dávidot is a hivalkodó Góliáth fölé emelte. Ő, aki emberi erőtelenségünket isteni erejével kipótolja. Az Ő testének tagjaiként – mint részek az egészben: Krisztusban növekedhetünk nagyra.

Az '50-es években nemzetünk egész történelmének egyik legmélyebb pontjára süllyedt. Két végzetes világháború abszolút veszteseként, helyzetét találóan jellemezhetjük a Költő tömör szóösszetételével:

„Csonkaország
csonkalélek,
csonkanemzet
sose éled.”

(Pataki István).

Kollektív vereség- és bűntudata magyarságunkat **nemzeti identitásválságba** taszította; önbecsülésének ebből fakadó kóros hiánya pedig olyannyira kiszolgáltatottá tette a brutális szovjet hatalomnak, hogy elesettségében legfeljebb a futball terén – a szinte verhetetlen „aranycsapat” sikerei által – vigasztalódhatott.

„Lehet-e az ember ember és magyar?” – idézzük ebben az összefüggésben a másik jeles nagyváradi költő, **Dutka Ákos** 1956-ban papírra vetett, meghasonult kérdését. Szemben a gigantikus szovjet-orosz világbirodalommal és szemben önnön kicsinységének megsemmisítő tudatával: a csatlós államok és szolganépek lágerében miben is bízhatott, milyen jövőt remélhetett a lélekszámában is elenyésző, kicsiny Magyarország?

1956 őszének felparázsló októberében, Krisztus „ama kicsinyeinek” módjára, a Dávid bátorságával kiálló „pesti srácok” képében ez a leigázott és megalázott nemzet támadt olyan „nagyságra”, ami még a legyőzhetetlennek hitt szovjet rezsimit is megingatta, **Svájcot** és a szabad világ többi népét pedig csodálatba ejtette.

„Öt nap s öt véres, szörnyű éjszaka
A csillagokba írta szentelt nevetek.
Köszönöm néktek, drága, szent fiúk,
Hogy visszaadtátok a csüggedő hitet.”

– írta a Költő „Emberek vagyunk, újra magyarok!” – ujjongott a magára talált nemzet nevében Dutka Ákos.

Sztálin monstruózus budapesti szobrának a ledöntése felért egy hadi győzelemmel. Az ateista diktatúra bálványainak a leomlása a Gonoszság és a Sötétség mindenhatóságának a mítoszát foszlatta szét elemi erővel. A német Hitvalló Egyházzal rokonítható

A prédikáció alapigéje:

⁷Mert melyik nagy nemzet az, a melyhez olyan közel volna az ő Istene, mint mi hozzánk az Úr, a mi Istenünk, valahányszor hozzá kiáltunk? ⁸És melyik nagy nemzet az, amelynek olyan rendelései és igazságos végzései volnának, mint ez az egész törvény, a melyet én ma adok elétek?!

⁹Csak vigyázz magadra, és őrizd jól a te lelkedet, hogy el ne felejtkezzél azokról, a melyeket láttak a te szemeid, és hogy el ne távozzanak a te szívedtől teljes életedben, hanem ismertesd meg azokat a te fiaiddal és fiaidnak fiaival.

5Mózes 4,7-9

magyar egyházak bizonyágtevői teljes „lelki fegyverzetükkel” álltak a szabadságharcosok oldalára. Református lelkipásztoraink **Hitvalló Nyilatkozatukban** „Krisztus uraságának a megrablását” utasították vissza, és Pál apostollal hirdették: „*Ismeri az Úr az övét: Álljon el a hamisságtól minden, aki Krisztus nevét vallja!*” (2Tim. 2,19). Nagy püspökeink, **Ravas László**, **Mindszenty József** és **Ordass Lajos** életükkel és áldozatukkal pecsételték meg hitvallásukat.

Közel jött hozzánk a szabadító Isten, miként egykoron az őt szorongató nagyhatalmak között – a kicsiny Izraelhez. A Fenevad országával és a Sötétség birodalmával szemben Isten választottainak az igazi „nagysága” ismét beigazolódott. Hajdan, az összeomló Római Birodalom romjain felmagasztosuló **őskeresztyének** erkölcsi nagysága ugyanerről a tőről fakadt. A XX. század önistenítően istentelen, totalitárius diktatúráinak az összeomlása szintén arra szolgált például, hogy Isten miként magasztalja fel a „megaláztatokat és megszorítottakat”. – Mert: „*Melyik az a nagy nemzet, amelyhez olyan közel volna az ő Istene, mint mihozzánk az Úr, a mi Istenünk, valahányszor hozzá kiáltunk?! – kérdezzük ismét Mózesrel.*

Hogyha az igében megfogalmazódó nagyság természetét vizsgáljuk, akkor mindenekelőtt egy nemzet **erkölcsi és lelki nagyságáról** kell beszélnünk. Dicstelen, dekadens korok mélyrepülésével szembeállítva: egy ország, egy nemzet történelme akkor ível magasra, amikor Istenéhez közelítvén –hitben és bűnbánatban, a lelki megújulás útján járva– saját lehúzó sorsa fölé tud emelkedni. Isten ószövetségi népe is olyankor tudott kitörni a szolgaságból, olyan időkben érte el virágkorát, amikor az Úr törvényének világosságába lépve, „felragyogott néki az Úr”. Erre nézve mondja Mózes: „*És melyik nagy nemzet az, amelynek olyan rendelkezései és igazságos végzései volnának*” – mint Izraelnek?

1956. október 23-án a szabadságharc azzal kezdődött, hogy a spontán népharag ostrom alá vette a Magyar Rádiót. Nemsokára a budapesti rádióknak ebből az épületéből sugározták világgá a forradalom azon kulcsmondatát, mely a csontja velejéig romlott, istentelen

diktatúra sommás megítélését jelentette: „*Hazudtunk reggel, hazudtunk délben, hazudtunk este – hazudtunk minden hullámhosszon*”. Akkor a „parittyás” Dávid hitével és indulatával, a társadalmi rangra emelkedett, totális hazugság ördögi világrendszerével szállott szembe a kicsiny voltát meghazudtoló magyarság.

Hol van ma már ez a kérlelhetetlen igazságérzet? A bízók hitének rendíthetetlen bátorsága?!

A Rádió ostroma: jelkép. Akik ostrom alá fogták: a „**Hazugság Falát**” ostromolták; az –utóbb megépült– **Berlini Fal** ostromának első rohamát indították.

„*Egyedüli út a szocializmus*” – harsogta a korabeli Pártfőtítkár. Maga sem hitte saját hazugságát. A „*fasiszta kommunizmus*” (József Attila) sikertörténete valójában a „szocialista láger” építéséről szólt... Ezt a falrendszert és börtönvilágot vették tűz alá a kelet-német, a lengyel és a magyar felkelők 1956-ban, hogy végre: „*legyen világosság*”.

Erkölcsi nagyságuknál még csak lelki erejük volt nagyobb. Isten Lelkének bennük munkálkodó ereje, mellyel a Gonoszt és az Eget ostromolták... **Tóth Ilonka** és **Mansfeld Péter** lelki ereje birodalmi tényezővé vált. **Nagy Imrével** szemben hiába jöttek „az **Aprók**” – halálosztó hatalmuk szertefoszlott. És maradt: a szabadságharcosok megfellebbezhetetlen igaza a hitben, mely fél évszázad alatt **történelmi igazsággá** érlelődött.

„*Vigyázz magadra, és őrizd jól a te lelkedet, hogy el ne felejtkezzél azokról, amelyeket láttak a te szemeid*” – figyelmeztet Mózes– „*és ismertesd meg azokat a te fiaiddal és fiaidnak fiaival*” – Nem felejtünk! Bizonyosság reá mai emlékezésünk. Lelki erőnk megsokszorozódik. **Európa** Alkotmányát még nem zárhatjuk le. Hitünk igazsága, a szabadító Isten üzenete nehogy kimaradjon belőle! Ehhez viszont a nagy francia, **Albert Camus** szavát kell megszívlelnünk: „*A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek – az '56-os – Magyarországhoz, ha soha és sehol nem áruljuk el, amiért a magyar harcosok életüket adták, és soha, sehol –még közvetve sem– igazoljuk a gyilkosokat*”. Így legyen. Ámen.

Bern, 2006. október 20.

1956: Egymással összekötő kegyelem emlékezete

Közvetlenül 1956 Karácsonya előtt, Bielben készült a túloldalon látható fényképfelvétel. A fiatalember –**Irányi Béla**, később Grindelwald (BE) köztisztviselőben álló orvosa és a berni gyülekezet meghatározó tagja- szinte abban a pillanatban látható rajta, amint megérkezik Svájcba, már az ország által meghatározott felvételi kereten túli menekültként. A kisgyermek az alábbi írásban csak röviden utalt svájci baráti család akkor még igencsak fiatal tagja. Mi, és főleg ki, kik állnak ennek a rövid, tárgyilagos megjegyzésnek a hátterében? Milyen segélyszállítmány indult Bielből Ausztria keleti határához 1956 végén? Erről kérdeztem **Fueter-Stauffer Ernát**.

A vele folytatott beszélgetéssel és Dr. Irányi Béla írásával emlékezünk mindazokra, akiknek életét megváltoztatta az 1956-os Forradalom és Szabadságharc, vagy mert nem volt más választásuk, vagy mert éppen volt az ő választásuk.

Gondolatok 1956-ról

Köszönöm Istennek, hogy részt vehettem nemzetem lélekben megrázó, de egyben felemelő 1956 évi eseményeiben. Nagyon nehéz méltó szavakkal kifejezni az elváró szabadulásnak azt a mindent átható és átfogó érzését, mely ezekben a napokban elfogta az embereket. Az utcán csupa reményteli örömet sugárzó arcokkal találkoztam, a járdán sietők észrevették embertársaikat, eltűntek a mogorva, elfásult tekintetek, mindenki valami meghatározatlanra várt, bízott a jobb jövő lehetőségében. Magamnak ez különlegesen szabad, független érzést jelentett, hiszen az utcákon járva nem kísért fegyveres szovjet katona, mérgesen morgó kutya, nem kellett ötösével összekapaszkodva menetelnem, saját kedvem szerint fordulhattam, ahová akartam. Hiányoltam is ezt a megszokott formát, különösen a hidakon, és gyakran körülnéztem, hol is vagyok, mert alig egy éve, 1955. november 25-én tértem vissza a GULAG-ból. Tudatalatti reflexeim még nem felejtették el az elmúlt tíz év kegyetlen és fájdalmas tapasztalatait.

Az igazi, valós történelemhez szorosan hozzátartoznak az átélők élményei, észrevételei, meglátásai és megfigyelései, hogy a szakértők az eseményeket élethűen tudják leírni, és ne csupán a levélári adatokra hivatkozzanak. Nem vagyok a szép szavak embere, ezt a hozzáértőkre bízom, ezért csupán akkori élményeimből említek néhányat röviden.

1956 őszén megkezdtem orvosi tanulmányaimat Budapesten. Október közepén bizonytalan hírek terjedtek el a Petőfi körben folytatott vitákról, Rajk szerepéről, persze csak szájról szájra, mert akkor még hiányzott a szólásszabadság. Október 22-én, hétfőn a műegyetemi hallgatók küldöttsége közölte velünk, hogy 23-án a lengyel eseményeket támogató tüntetésre vonulnak ki a Bem szoborhoz. Mi lelkesen csatlakoztunk. Társaimnak megmagyaráztam, hogy én, gulágos voltom miatt az ÁVO-nál priuszos vagyok, ezért nem szeretném részvételemmel a többieket gyanúba keverni, viszont a tüntetést pártolom, az utca szélén követem őket. A Margit hídon olyan tömeg özönlött Budára, hogy a járda már eltűnt, így én is a többiekkel együtt feszülten figyelve meneteltem. „Bem apó” kinyújtott karját még jól láttuk, de a lelkesítő beszédekből csak néhány foszlány ért a fülünkhöz. A zászlókat kilyukasztó késeket mi is megéjjeneztük, gondoltuk, vége a tüntetésnek. Tévedtünk.

Mivel szüleim lakása közelében voltunk, hazamentem és reményekkel telve feküdtem le. Éjszaka lánctalpak jól ismert zajára ébredtem, rögtön kapcsoltam: ez nem jelent jót. Moszkva közbeszólt. Ismerve a Vörös Hadsereg szervezetét elhatároztam, hogy gyakorlati orosztudásomat fölhasználva, megpróbálom az elérhető szovjet kiskatonákat felvilágosítani, hogy nem Berlin utcáin járnak, a Duna nem a Szezei csatorna, mi nem németek, nem arabok vagyunk –ahogyan a *politruk* hirdette az eligazításon, hanem magyarok. Békében és szabadon szeretnénk élni; kérjük, ne lőjenek, menjenek haza. Hasonló szöveget mondtam el sikeresen egész nap a többfelé álló tankokra kapaszkodva.

Másnap, október 25-én az Astoria szálló előtti tankrészleg legénységével beszélgettem, akiket a lakosok cigarettával, almával, teával kínáltak, míg a részleg vezetője rádión parancsot kapott, és elindultak az Országház felé. Mi öten-hatan a tankokon maradtunk, velünk nem törődtek. A Kossuth téren már sokan voltak Nagy Imre beszédére várva. Mi leugráltunk a tankokról, melyek egyet kanyarodva az Országház déli sarkán álló tankegységhez csatlakoztak. Én odamentem az ott izgatottan járkáló szovjet tisztetekhez, és megpróbáltam őket is meggyőzni. Nem sikerült, pisztolyát rázva ordított rám egy őrnagy: oszlassam föl a tömeget, különben tüzelnek. Tapasztalatból tudtam, hogy ez már komoly veszélyt jelent, megfordultam, és hangosan kiabálva kértem, mindenki menjen el, mert lőnek. Magam gyorsan lementem az alsó rakpartra, itt biztonságban hallottam a sorozatokat.

Majd az ottani mentőállomáson jelentkeztem segítségemet fölajánlva, onnan a Tétényi úti kórházba utasítottak, ahol a műtőben dolgoztam.

December közepén szüleim értesítettek, hogy két egyén keresett a házbizalminál. Tudtam, ez mit jelent, s mivel keletet már megjártam, inkább nyugatnak indultam. Bécsből családunk svájci barátai, akik egy

segélyszállítmánnyal éppen ott voltak, egyenesen Bielbe hoztak.

Meg vagyok győződve, hogy nem saját ügyességem, tapasztalatom mentette meg életemet, hanem Isten akarata, kinek más szándéka volt és van velem. Az 1956-os események biztos tanúi annak az igazságnak, hogy a történelemben is a csalásra, hazugságra épült hatalmak nem maradandóak. A hamis ideológiára támaszkodó Szovjetbirodalom csatlósaival együtt összeomlott, és ez vár szellemi utódaira is; semmilyen színű köpeny sem segít.

„... olyan szép volt, hogy csuda!”

-Fueter-Stauffer Ernával beszélget Szedlák Tibor-

Hogyan értesültek a forradalom hírérl, Erna Néni?

Érdekes az, hogy Svájc azonnal hozta a magyarországi híreket, mi a rádióból hallottuk. Rögtön nagyon érdekelt minket minden. Mivel minket, *Auslandschweizer*-eket a svájci közegek külön is regisztráltak, apám rövidesen kapott egy telefont a városházáról (akkor Bielben laktunk), hogy készenlétkben lenne-e, ha Svájc menekülteket fogadna (mert azonnal jöttek már menekültek) és tolmácsra lenne szükség. Apám elvállalta, és rögtön bementem engem is, mint aki fordítani tud. Egy szép napon fel is kért a rendőrfőnök, hogy legyek a rendőrség tolmácsa.

Pár napra rá megérkezett az első vonat. Attól kezdve jóformán másfél évig csak késő este vagy éjszaka láttam a családomat, mert a kaszárnyákat bejártuk - Herisautól Lausanne-ig mindenhol voltam. Mondhatnám megrázó jelenetek játszódtak le, aztán viszont felháborító jelenetek játszódtak le.

Mire tetszik gondolni?

Olyanok, akik azonnal különböző dolgokat akartak kapni az államtól, mert hát hogy ők menekültek, pedig hát mindenki tárt karokkal várta őket... Vitákat is el kellett csitítani, mert az egyik valakitől bundát kapott, a másik pedig csak egy kabátot... Na meg olyan is volt, hogy megérkezünk Liestalba, a kaszárnyába a rendőrfőnökkel. Bemegyünk, olyan feszélyezett a hangulat, azt mondják nekem „*Nagy baj van! Nagy baj van, ... fölkötötték az ÁVO-st a csillárra!*” Felismerték, a lábánál fogva fölkötötték, de már halott volt mire mi a rendőrrel odaértünk.

De a nagy zöme azért olyan megható volt; olyan boldogok voltak, hogy végre biztonságos helyen vannak, azzal se törődtek, hogy hova kerülnek onnan.

De, ha jól tudom, Önök nem csak azokkal a magyar menekültekkel törődtek, akik Svájcba eljutottak.

Anyámékkal elhatároztuk karácsony előtt, hogy egy nagy akciót indítunk, éspedig mozgósítom orvoságok miatt az orvosokat Bielben, és akkor még a pékeket... Nap, mint nap jöttek idegenek is a környékről, hoztak ruhaneműt, és minden mást.

Mi egy kis hirdetést raktunk be az újságba, hogy keresünk önként jelentkezőt, akik segítenének egy konvojt Burgenlandba lehozni, karácsonyt ünnepelni azokkal, akik ott még ülnek különböző lágerekben. Tömegével jelentkeztek az egyetemi hallgatók, sőt olyanok is, hogy tudnának szerezni ennyi és ennyi teherautót. Egy teherautó csak hatalmas *zopfokkal* [fonott kalács -SzT] volt tele. A pékek mind *zopfokat* adtak. Éjszakákon át szortíroztuk barátainkkal a gyógyszereket és ruhákat.

Az Omega gyár, *Brandt* volt annak akkor a tulajdonosa

Megpakolva, fellobogózva

és igazgatója, az önként jelentkezett, kérlek! És ő adta a kauciót *Béla* (Irányi Béla -SzT) részére.

Mit jelentett ez a kaució?

Mivel ő már a tízezres kvótán felül volt, ezért olyan kezesség-félét kellett vállalni érte. Anyagi oldala is volt ennek, de már nem tudom megmondani, hogy miről volt szó, ... egy elfogadható összeg volt.

Amikor aztán a konvoj az egyetemistákkal elment, Fertőtől le egészen Szentgotthárdig, oda mentek le táborról táborra, karácsonyoztak ott anyám vezetésével, ő állította össze programot: énekeltek, zsoltárokat énekeltek. Úgyhogy minden tábornak megvolt a kis karácsonya.

Közben volt egy szülés, egy koraszülés, úgyhogy a kötszereket és bébi-holmit rögtön tudták is használni.

Akkor kapom a jelentést, a svájci követségtől, Bécsből, hogy Irányi Béla van ott, és szeretne velünk összeköttetésbe lépni. Mondom a svájci követnek, hogy szüleim ott vannak a határsávban egy akcióval, ők behoznál. A szüleimet, kérem, érjék el! Úgyhogy ment valaki a követségről lágertől lágertig, míg megtalálta őket.

Amikor üresen visszajöttek Svájcba, Bielben a főtéren ünnepséggel vártuk a társaságot. Én gulyásleveszt főztem és buktát. A karonülő lányommal nem tudtam velük menni ugyanis. Mondom, ez volt az az időszak, de oly szép volt, hogy csuda!

Erna Néni szerint elmondható, hogy Svájc megváltozott azután, hogy befogadta ezt több mint tízezer magyar menekültet?

Igen! Igen, mert még most is hivatkoznak rá! Az ő nyugodt Svájckuból, miután megnyugodtak, hogy ez a második háború is lezajlott; most ez az eset mindenkit annyira fölizgatott. Ilyen röviddel a háború után ismét a szenvedés, és mindenük elvesztése - ez sokakban nagyon mély emóciót váltott ki.

Hálásan köszönöm a beszélgetést!

GYÜLEKEZETEINK ÉLETÉBŐL

55 éves a baseli és a zürichi gyülekezet

„Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt; és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” Ez a bibliai (Filippi 4,6-7) üzenet várta azokat, akik 1951. október 21-én a zürichi gyülekezet alakuló istentiszteletére jöttek. Néhány hónappal később Baselban, a Peterskircheben gyülekezett a helyi protestáns magyarság. 1952. február 24-én, az első istentiszteleten, az Efézusbeliékhöz írott levél (2,19-20) szavai alapján szólt az igehirdetés: „Ezért tehát nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek. Mert ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, a sarokkő pedig maga Krisztus Jézus.”

SZT

Visszatekintés a magyar protestáns gyülekezet zürichi és svájci több mint 50 éves életére -Emlékezetből-

E sorok írója 1957-1959-ig a bieli gyülekezet tagjaként *Krüszely József* lelkész hallgatója volt, akivel, mint lelkigondozóval mély és bensőséges kapcsolata volt.

1959-től élek Zürichben, ahol *Lemesi József* hirdette az Igét. Szerény, igénytelen létét csak csodálni lehetett. Sallang nélküli prédikációi mutatták meg életfelfogását és példáját, megmutatta, hogyan lehet nagyon szerény világi körülmények között a hitet hirdetni, erősíteni és megértetni. Havonta egyszer tudott Zürichben istentiszteletet tartani.

Segítői ugyan voltak, de presbitérium még nem volt. *A levél* szerkesztését –úgy tudom– egyedül végezte, így érthető, hogy annak terjedelme a mainál kisebb volt.

Lemesi József 1979 végén váratlanul elhunyt. Egyidejűleg a HEKS megszüntette a magyar protestáns lelkészi állást. A svájci egyházak további

támogatását azzal a feltétellel kaptuk meg, hogy legyen a különböző helyi gyülekezeteinknek egy összefogó szervezete: a Szövetség.

A legsürgősebb feladat volt egy, vagy két lelkészt találni zürichi és baseli központokba. *Bán Józsefet* választotta meg a gyülekezet Zürichbe, teljes állású lelkésznek.

Így maradt meg a magyar idehirdetés. Voltak változások, a lelkészek, a szövetségi elnökök, és presbiterek váltották egymást a Szövetség elmúlt 26 éve során. A gyülekezetek tagságának összetétele és létszáma is változott. Elhalálozás, Magyarországra visszatérés és kilépések miatt.

Egy azonban megmarad máig: az istentiszteleten magyarul halljuk az Igét, imádkozunk és énekelünk, ...*DE MEDDIG?*

Jövönk ebben a formában bizonytalan, az okok felsorolása hosszú lenne. Hálát adok Istennek, hogy ily hosszán ajándékozott meg Igéjével, biztatásával és azzal, hogy engem megtartott hitemben. A jövőt biztatónak látom, mert számomra a magyarral egyenértékű a németnyelvű Istentisztelet.

Sokszor volt segítóm *Reményik Sándor* verse: *Az én lelkipásztorom.*

PIROS GYULA

Reményik Sándor:

Az én lelkipásztorom

- Járosi Andornak -

"És a tűz után egy halk és szelíd hang
hallatsszék." 1Királyok 19:12

Láttam az Igét sas-szárnyon repülni,
Elzúgni izzó Illés-szekeren, -
Dóm-lelkek pillér-berkeit bejártam,
Testté az Ige mégse lett nekem.
Gyönyörködni jártam a templomokba,
Mint a hangversenyekre, tárlatokra,
A lelkem minden szent beszéd után
Csak muzsikával, képpel lett tele,
A nagy poézis fergeteg-szele
Az építő szó boltíve alól
Süvöltve tört ki, s úgy markolt belém.
Csak ezt lestem, csak erre vártam én.
Égett a szívem pogány csipkebokra,
Szent szél szította szándéktalanul, -
A láng szomjazta a forgószélet,
S a tűzből született egy költemény
A "Christi imitatio" helyett.
Jöttek ragyogó s zordon vértzetben,
Jöttek óriás prédikátorok,
És ostoroztak, és égbe ragadtak, -
Csak ezt a szócskát: "én bűnös vagyok",
Nem bírták velem úgy értetni meg,
Ahogy Te tetted, én "kicsi papom",
Általad lett a templom menedékem,
És vigasztalásom, és otthonom.
És Te tetted, hogy megértettem én,
Hogy mégis több az Evangelium,
Több, mint a leggyönyörűbb költemény.
És Te tetted, hogy fordulok magamba,
S a szent vacsora után legalább
Jobban vigyázok tettemre, szavamra.
Te tetted, ha türelmesebb vagyok,
Tudván: nagy dolog a kicsi dolog.
Ledobhatatlan keresztm alatt
- Ezt is Te tetted - már meghajolok.
Te tetted ezt, - a bús nevelő-évek,
Szakadások, törések, temetések
Csupán a segítségedre siettek.
És látod, látod: ezt ismét Te tetted,
Hogy bennem lassan életté remegnek
A szók: "Kegyelem és békesség nektek".

Házi biblióra Lemesi Józsefnél

A Baseli Magyar Gyülekezet 55 éves évfordulójára

Istentisztelet után a Martinskirche előtt

tartottak már magyarnyelvű istentiszteletet, majd *Lemesi József* kapott megbízást a HEKS-től, a magyar menekültek lelkigondozására. Ő ekkor Sárospatakon végzett lelkészként ösztöndíjjal tanult a baseli theológián. A kommunizmus magyarországi hatalomra jutása után határozott úgy, hogy nem tér oda vissza. „A Magyar Gyülekezet éltet minket, lelki otthonunk, pótolja az elvesztett hazát. (...) Istennek köszönjük, hogy mindezt megadta. Egyedül Öve a dicsőség.” – olvashattuk *A levél* hasábjain az 1952-es alakuló istentisztelet után.

1956 végétől egyre több magyar jött Baselba és környékére, akik a forradalom leverése után hagyták el hazájukat. Örültek annak, hogy járhattak a gyülekezetbe, mert ez a közösség az első nehézségeikben is segítségükre volt. Kezdetben a gyermekeknek rendszeres hitoktatás, és konfirmációk is voltak, amelyek aztán a második generáció beolvadása miatt megszűntek.

Lemesi tiszteletes úr halálával, 1979 decemberétől újabb problémával kellett szembenézni. Új formát és anyagi bázist keresni a magyar lelkigondozás további biztosítására. Sok tárgyalás után, a svájci egyházak támogatásával, Svájci Magyarnyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetsége néven folytatódott az egyházi munka Baselban is. A gyülekezet lelkésze *Szatmári László* lett. Presbiterek is választottunk ekkor, hogy ezzel is segítsük a lelkészt sokrétű szolgálatában.

Gyermekek karácsonya

Vendéglátás előkészületei

1993-ban *Péter Iván* vette át a baseli lelkigondozói munkát. Nyugdíjazása után, egy ideig *Hieble-Novák Erika* vállalta a baseli szolgálatot, majd 2003-tól *Szabó Emőke* fiatalos lendülettel és komoly hittel látta el a többi gyülekezet mellett az itteni hívek lelkigondozását. Hála legyen az Úrnak, hogy újra kaptunk lelkészt! 2005 augusztusától *Szedlák Tibor* lelkipásztorunk tart Baselben is mély, szívhez szóló igemagyarázatokat az istentiszteleteken és bibliaórákon.

Kirándulás

55 év során, több helyen tartottuk gyülekezeti összejöveteleinket: a Peterskirche-ben, majd a Martinskirche-ben, a Lukaskapelle-ben, az Elizabethenkirche-ben, és most a Lukaskirche-ben dicsérhetjük Istent. Mindaddig vendégek lehettünk Basel templomaiban, és van még lelkészünk, akitől anyanyelvünkön hallhatjuk az Igét. Hálásak vagyunk, hogy így hordoz a mi Urunk minket.

Anyagi helyzetünkről

-A Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetsége elnökének tájékoztatója-

Tisztelt Gyülekezeti Tagok, kedves Testvérek az Úrban!

Október 26-án, a Zürichben megtartott évi rendes közgyűlésünkön, elnöki beszámolóim keretén belül, már alkalom volt szóban tájékoztatni Önöket, szövetségünk nehéz, de talán nem teljesen kilátástalan anyagi helyzetéről. Szükségesnek mutatkozik írásban is, *A levél* hasábjain értesíteni olvasóinkat, tagjainkat e fontos KIKO határozatról és ennek következményeiről.

A német ajkú kantonális egyházak választmánya (*Deutschschweizerische Kirchenkonferenz* - KIKO) októberben megtartotta jövőnk szemszögéből mérföldkövet jelentő ülését, amelyen számunkra kedvezőtlen határozat született további anyagi támogatásunkkal kapcsolatban.

A 2007-es évre kért támogatásunkat, ígéret szerint, a következő évben még a megszokott nagyságban megkapjuk ugyan, de ezt követően, a jövő év -2007- végétől ilyen formában nem számíthatunk további anyagi juttatásokra. A határozat értelmében 2008-tól a Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségét, huszonhat év után törlik a szubvenciót élvezők listájáról, megszüntetik anyagi hozzájárulásuk folyósítását. E nélkül a segítség nélkül a Szövetség a mai formájában működésképtelenné válik.

Szomorú helyzet elé kerültünk. Szövetségünk választmánya utolsó ülésén megbeszélte a kialakult helyzetet. Mindannyian továbbra is szívünkön viseljük a magyar nyelvű pasztoráció sorsát, látjuk ennek folyamatos szükségességét. Célunk elérése –a magyar ajkú lelkigondozás fenntartása- érdekében határozatot hoztunk a bennünket már eddig is támogató kantonális egyházak vezetőivel való tárgyalások felvételéről. Ezekről a beszélgetésekről reméljük az anyagi gondok megoldása lehetőségének megnyílását. Megkíséreljük külön-külön a hat kanton egyházi elöljáróival megértetni áldatlan helyzetünket, kérjük segítségüket a fenntartásunkhoz szükséges anyagiak folyósítására.

Ha valaha, jelenleg biztosan nagyon nagy szükségünk van az összefogás erejére, és a Mindenható segítségére. Imádkozunk, hogy megértésre találjunk; hogy legyen elég erőnk mindezt sikeresen véghezvinni!

Baden, 2006. december 1-én

PATAKY FERENC

Visszatekintés

Egy évvel ezelőtt, *A levél* karácsonyi számában mutakoztam be az olvasóknak, mint a Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségének segédlelkésze. A segédlelkészi év leteltével szeretnék röviden visszatekinteni az elmúlt évre, csokorba fogni benyomásaimat a gyülekezetekben folyó munkáról, amelyből a legnagyobb részt a zürichi gyülekezetben végeztem. Egyben szeretnék búcsút mondani segédlelkészi státuszomból a gyülekezeteknek, ahol azonban mint aktív tag továbbra is jelen leszek. A következő naptári évtől ellenben minden erőmmel a doktori munkámon dolgozom tovább, hogy időben elkészüljön a leadási határidőre.

A legelső dolgok egyike, amelyet ebben az évben *Szedlák Tibor* lelkipásztortól megtanultam, a szisztematikus tervezés és hivatalvezetés volt. A kulisszák mögötti munka ez, amely talán nem látható, de a hiánya érezhető lenne.

Az eltelt év legörömtelibb alkalmi a gyülekezetekkel való találkozás alkalmi voltak. Amikor istentiszteltek, bibliaórák, ifjúsági alkalmak vagy a női

kör összejöveleink közösen hagytuk magunkat megszólítani Isten Igéje által, együtt dicsőíthettük Őt, és

együtt borulhattunk le Előtte imádságban. Az istentiszteleti felkészülés ideje, a gyülekezet kérdéseivel és meglátásaival való konfrontáció alkalmi az én személyes lelki életemet is gyümölcsökkel áldották meg.

A legintenzívebben a látogatásokat és a személyes telefonbeszélgetéseket éltem meg. Szeretném megköszönni a gyülekezeti tagoknak a bizalmat és a nyitottságot, amellyel fogadtak. Hogy részesévé lehettem életük örömeinek, fájdalmainak és harcainak. Az élettörténetek, amelyeket megismertem, engem is gazdagítottak, megerősítettek és néha elmélkedésre állítottak meg.

Szeretném Mindnyájuknak megköszönni ennek az évnek a lehetőségeit és a következő próbákkal teli időszakhoz Isten támogató erejét kérni a Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének minden gyülekezeti tagja számára!

RAVASZ HAJNALKA

További gyülekezeti események

Hálaadás: 2006. október 4-én, Isten kegyelméből életerősen, egészségesen jött világra *Ábel András, Turai András* -a berni gyülekezet presbitere- és *Lidia* elsőszülöttje. A badeni gyülekezet tagjaival együtt pedig *Klara Anna Elisabeth* születésén örvendezünk, aki 2006. november 12-én, *Michael* és *Réka Jaeggi-Nagy* második gyermekeként látta meg a napvilágot. Szívből kívánjuk e gyermekeket féltőn szeretőknek, és persze Klarának és Ábelnek személyesen is, hogy ugyanaz az áldás adassék nekik, mint a gyermek Jézusnak, aki „*növekedett és erősödött, megtelt bölcsességgel, és az Isten kegyelme volt rajta.*” (Lk. 2,40)

St. Gallenben jubileumi születésnapjuk alkalmából köszöntöttük *Vácsi Évát*, akinek ezúton is Isten áldását kívánjuk!

Ugyanitt csatlakozott a gyülekezethez *Köpfler Beat* és *Kati* családja. Reméljük, áldott lelki otthonra találjanak köztünk; és kérjük Istent, tegye őket is áldássá számunkra!

Szomorú szívvel, mégis Isten közösen megélt csodáiért, áldásaiért való hálával bocsátottuk útjukra a Sg. Gallenből Magyarországra költöző *Czeplédi Máriát* és *Tibort*.

Keresztelés: A baseli Lukaskirche-ben 2006. augusztus 20-i ünnepi istentiszteletünkön megkereszteltük *Laurent* és *Éva Kövi(-Majinka)* kislányát, *Oxána-Mayát*. A kétnyelvű keresztelési szertartás népes gyülekezet előtt zajlott a család örömteli, aktív részvételével. Oxána keresztelési Igéje: „*Kezredre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten!*” (Zsolt. 31,6)

Halálesetek: Az elmúlt félévben, a bieli gyülekezetünket római katolikusként is megbízható, rendszeres jelenlétével gazdagító *Blazsek Annától* búcsúztunk.

„*Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük; és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az első elmúltak.*” (Jel. 21,4)

Rendkívüli gyülekezeti alkalmaink: Túlvezíténé *A luvél* kereteit, ha megpróbálnánk beszámolni az 1956-os Forradalom és Szabadságharc ötvenedik évfordulóján rendezett ünneppsorozat eseményeiről. Ezek ott zajlottak, ahol a svájci magyarság él, azaz elsősorban nagyobb városainkban: Basel, Bern, Genf, Lausanne, St.Gallen, Zürich – és még lehetne folytatni a sort. Reméljük, mindannyian úgy tudunk visszatekinteni 2006 októberére és novemberére, hogy az örömmel és hálával tölt el mindegyikünket.

2006. június 27-én *Deák Péter* szíves meghívását

elfogadva, egy grill-vacsorával egybekötött házi bibliaórával zártuk le a zürichi felnőtt bibliaórák sorát, amelyet szeptemberben, a nyári szünet után folytattunk ismét. A résztvevők között jelen voltak a gyülekezet aktív és nyugállományú lelkipásztorai is. A bibliatanulmányozást *Ravasz Hajnalka* vezette.

Szeptemberben a helyi magyar protestáns gyülekezet is részt vett a Zürichben már hagyományosnak mondható nemzeti imanapi soknyelvű és soknemzetiségű ökumenikus istentiszteleten, ahol ebben az évben tíz különböző keresztyén gyülekezet énekelt, imádkozott, hajtott térdet és fejet Isten Igéje előtt, majd úrvacsorázott közösen. Az elmúlt három évre visszatekintve már-már az is hagyományosnak mondható, hogy a zürichi magyar lelkész –ez alkalommal *Ravasz Hajnalka* tiszteletshirdeti az Igét. Az istentiszteletet közös szeretetvendégség követte.

Szeptember 16-án berni, baseli és zürichi gyülekezeti tagok 12 fős csoportjával látogattuk meg az „Urban Islam” (Nagyvárosi Iszlám) című kiállítást a baseli Kultúrák Múzeumában. Itt szerzett benyomásainkat az muszlin vallással és kultúrával

kapcsolatos kérdéseinket és gondolatainkat pedig röviddel később, a zürichi Mi-Ma Kör összejövételén oszthattuk meg egymással.

Serman Éva az adventi időszakot is meggazdagította a luzerni gyülekezet tagjai számára. 2006. november 17-én a művésznő *Olivier Messiaen* „Húsz pillantás a gyermek Jézusra” című monumentális zongoraművéből adott elő részleteket. Ehhez kapcsolódva *Szedlák Tibor* tartott áhítatot német és magyar nyelven. A gyülekezet tagjainak hála, az egybegyűlteket ez alkalommal is gazdag büfé várta az alkalom után.

KITEKINTÉS

Vándordíák beszámolója

Két gyönyörű útban volt részem, amelyek a svájci magyar református gyülekezeteket is érdekelhetik. Először is 2006. június 17-én a svájci Möhlin (AG) község fogadta partnerközségét, Ráckevét (Magyarország, Pestmegye déli részén) cserelátogatáson. A két gyülekezeti közösség 1986 óta látogatja egymást.

Közös kirándulásunk során Genfben vezetett az út. *Gönczi Attila* úr végig kalauzolt a városon, láthattunk kb. egy tucat híres nemzetközi intézményt. Aztán megálltunk a reformáció falánál. Megkoszorúztuk *Bocskai István*, a törökök ellen győztes fejedelem szobrát. Ő áll az emlékmű legszélén, tulajdonképpen vele fejeződik be a reformáció története: Erdély 1606-tól kezdve református lett. A fal maga 100 méter hosszú és 10 méter magas, a régi városfallal van egybeépítve. Egy további emlékmű emlékeztet az *escalade*-ra, amikor 1602-ben a genfi asszonyok visszaverték a savoyai herceg támadását.

A német ajkú genfi protestáns gyülekezet fogadott ebédet, aztán átmentünk a reformáció múzeumába, ahol Luther és Kálvin életével és munkájával ismerkedhettünk, végül felmentünk a katedrálisba. Itt egy gyönyörűen kifestett mellékkápolnában prédikált valaha *Krúzsely József* nagytiszteletű úr is. Emlékezetes hely ez a magyar gyülekezet számára. A várostól való búcsúzásképpen benéztünk még a genfi magyar könyvtárba: ragyogó önkéntes alapítvány!

2006. július 1-én a bázeli egyetem bölcsészeti fakultásával elutaztam Franciaországba, Sélestatba. Itt gondozzák Elsass legjelentősebb –alapításában 1452-re illetve 1547-re visszamenő- humanista könyvtárát, amely a Saint-Georges templom mellett a városka régi gabonraktárában található.

A könyvtár őriz kéziratokat egészen a Krisztus utáni 7. századtól, és sok nyomtatott könyvet a nyomdászat kezdeteiből. Nagyon sok híres ember tanult és tanított itt 1479 és 1525 között a latin iskolában. A humanista szellemben kivitelezett oktatási reform egyik eredményeként a tanulók rideg és bonyolult nyelvtani szabályok magolása helyett eredeti latin írók szövegeit elemezték. Az iskola leghíresebb tanára *Beatus Rhenanus* volt.

Az elsassi városka Basellal is élénk összeköttetésben állt, elsősorban az *Amerbach* család és *Johannes Froben* nyomdász révén. Ez utóbbi *Tertullianus* szövegeit adta ki, *Aristoteles* tíz könyvét kommentálta és egy háromrészes történelmi művet is írt a német birodalomról.

A városnézés is érdekes volt. Sélestat két temploma közül a Sainte-Foy – korábbi szerzetestemploma- kisebb és korábbi építésű, mint a hatalmas Saint-Georges, a polgárok temploma, de mindkettő piros homokkőből, román-gótikus stílusban épült.

KÜNG-HEFTI PAULA

FIGYELEMRE MÉLTÓ

5. Presbiteri Konferencia Nyugat-Európában

A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége szeretettel hívja az itteni magyar gyülekezetek presbiterit, gondnokait, munkatársait és lelkészeit az 5. magyar presbiteri konferenciára,

ismét a németországi **Holzhausen**be. Erre a találkozóra 2007-ben is közvetlenül az Ifjusági Konferencia előtti hétvégén kerül sor: **március 30-tól április 1-ig.**

A 2007-es presbiteri találkozó témája: „Ismerkedjünk a magyar egyháztörténettel - a magyar protestáns történelmi egyházak kialakulásának története” Felkért előadók: *Dr. Hermán János*, ref. lelkipásztor (Hollandiából), *Molnár-Veress Pál* evang. lelkipásztor (Svédországból) és egy unitárius előadó Erdélyből.

Reméljük 2007-ben is sok régi és új érdeklődő vesz részt ezen a konferencián, amelyre hivatalos meghívót és jelentkezési ívet küld ki a Szövetség elnöksége a 2006-os karácsonyi körlevélben.

VARGA PÁL, lp.

www.credo-hu-we.org

Református

Hittudományi Konferencia

Legközelebbi hittudományi összejövetelünkre névadásunk 50. jubileuma jegyében Németországban a Bayreuth mellett **Oberwaiz**-ban

(<http://www.reformiert-bayern.de/Freizeitheim/freizeitheim.html>)

kerül sor **2007. július 5. és 8. között** a frankfurti ill. a müncheni gyülekezet közös meghívására. „Épüljete fel lelki házzá” (1Péter 2,5,9) melyre minden testvérünket szeretettel hívunk és várunk.

TÓBIÁS ATTILA, Ip., DR BÉKÁSSY N. ALBERT

www.refnet.cz

CD-misszió

Nem tud eljutni istentiszteleteinkre? Ha kívánja, az igehirdetések mennek el Önhöz! A tavalyi évadban elhangzott **Efézusi levél** sorozat minden prédikációja, az idei **Illés** sorozat részei, ünnepi alkalmak, német nyelvű igehirdetések – mindez bármilyen CD-lejátszón meghallgatható lézerlemezek. Ez a szolgálatunk missziós jelleggel működik, ezért a felvételek minden érdeklődő számára díjmentesen elérhetőek.

Kérdéseivel, kéréseivel forduljon *Szedlák Tibor* lelkipásztorhoz!

Kedves Testvérek! Nagylelkű céladományaiknak hála, eddig több mint 750 CD-t adhattunk érdeklődő kezekbe!

Nagyon köszönjük!

SZEDLÁK TIBOR

Beszélget a mozi

Sokféle kultúra filmjeinek, magyarnyelvű megbeszélése -amelyben keresztyénségünk nem idegen test- a **berni Antonierhausban** (Postgasse 62) **havonta kétszer, szerdánként 19:30-kor** a felnőtt bibliaórát követően.

Információért forduljon *Kiss Boldizsárhoz* (mobil: +41 76 495 88 03; boldizsar.kiss@edu.unibe.ch).

Indul a Berni Magyar Iskola

Jöjjön el Ön is a megnyitó ünnepségre **2007. február 23-án**, pénteken, **19:00-ra**. – *Dr. Hoffmann Rózsa* és *Dr. Kiss Gy. Csaba* egyetemi tanárok előadásával, zenei programmal és fogadással várjuk. Helyszín:

Kirchgemeindehaus Bremgarten (BE), Johanniterstr. 24.
Információ: svajcimagyarpolgari Egyesulet@yahoo.com
Telefonon: +41 76 495 88 03 (*Kiss Boldizsár*)

KISS BOLDIZSÁR

Háromszéki Magyarok Világtalálkozója

A Székelyföldi többszázados magyarság egyik támpillére, Háromszék számos történelmi személyiséget, tudóst és művészt adott a magyarságnak. Ugyanakkor, mint Románia egyik legkisebb megyéjének, talán soha nem volt még ekkora szüksége erőforrásainak maximális mozgósítására, mint most, az Unióba való belépés küszöbén, amikor szülőföldünk ismét nemzetközi szinten mérettetik meg. Ezért a Kovászna Megyei Művelődési Központ **2007. augusztus 17-20. között** társszervezői segítségével megrendezi a **Háromszéki Magyarok Világtalálkozóját**. A négynapos esemény célja a háromszéki öntudat megerősítése, az elszármazottak és itthon élők közötti kapcsolatok ápolása, valamint a szellemi és anyagi tőkék egyesítése. Háromszék értékeinek nemzetközi szintű ismertetése, jövőjének kedvező kialakítása érdekében. Önt is szeretettel látjuk!

DEMETER JÁNOS, IMRE-MÁRTON ISTVÁN

www.vilagtalalkozo.ro

Utazási lehetőség Csángóföldre

Bánffyhungad, Kolozsvár, Segesvár, Fehéregyháza, Székelyudvarhely, Homoródfürdő, Gyimesbükk, Lészped, Klézse, Rekecsin, Csíksomlyó, Csíkszereda, Szejke, Farkaslaka, Korond, Erdőszentgyörgy, Marosvásárhely, Tordai sóbánya és hasadék, Torockó, Kolozsvár, Kőrösfő. Indulás **2007. április 18-án** Budapestről, visszaérkezés ugyanide, **április 26-án**. Részvételi díj € 300.-. Érdeklődni és jelentkezni a szervezőnél lehet: elizabethbognar@yahoo.ca

BOGNÁR ELIZABETH

„[A szentek] azonban csak azáltal lesznek [elhívásukhoz és az evangéliumhoz] méltók, hogy naponta megemlékeznek az evangéliumról, amelyből élnek. (...) Az az ő megszentelődésük, hogy minden nap ebből az emlékezésből élnek.”

Dietrich Bonhoeffer: *Nachfolge*

(Hg.: Kuske M., Tödt, I. Gütersloh, 1992. 278f o.)

Minden kedves Testvérünket kérünk, hogy tegyen eleget tagdíjfizetési kötelezettségének, ezzel is segítve a magyarnyelvű lelkigondozás fennmaradását Svájcban. A tagdíjak egy évre szóló összege a hátlapon található. Minden adományt vagy felülfizetést hálasan köszönünk, amit a **12.127.208.0 UBS** számlára lehet befizetni.

Kihez fordulhatok a helyi gyülekezetekben?

Baden	<i>Deák László</i> – gondnok ♦ Gässliackerstr. 7, 5415 Nussbaumen ♦ 056 282 32 89 ♦ deakczimer@hispeed.ch
Basel	<i>Borsos Elek</i> – gondnok ♦ Muttenserstr. 137, 4127 Birsfelden ♦ 061 313 07 34 ♦ borsos@mydiach.ch
Bern / Biel	<i>Jónás Albert</i> – gondnok ♦ Gesellschaftsstr. 30, 3012 Bern ♦ 031 301 32 46 ♦ albert.jonas@gymneufeld.ch
Luzern	<i>Egger Éva</i> – gondnok ♦ Libellenstr. 50, 6004 Luzern ♦ 041 420 31 00 ♦ egger_eva@hotmail.com
St. Gallen	<i>Hieble Erika</i> – lelkész/gondnok ♦ Oberthalhofen 16, D-88167 Stiefenhofen ♦ +49 8383 922 488 ♦ hiebleri@freemail.hu
Zürich	<i>Bíró Gyula</i> – gondnok ♦ Am Balsberg 32, 8302 Kloten ♦ 044 814 01 17

Magyarnyelvű protestáns istentiszteletek

2007. január – június

Dátum	Baden Parkstr. 1	Basel Lukaskirche Winkelriedpl	Bern Antonierhaus Postgasse 62	Biel Farellhaus Ob. Quai 12	Luzern Lukaskirche Zwingli Saal	St.Gallen Heiligkreuz Gemeindefaal	Zürich Gr.Münster Helferei Kirchgasse 13	Genf St.Léger 20	Lausanne Av.Villamont 13
Jan.	7		10:30SzT	17:00SzT					10:00 LR
	14				16:00SzT				
	21	10:00ökSzT●	10:30H	17:00SzT		17:00HE	10:00ökRH●		
	28				10:00SzT		16:00SzT	10:30	
Feb.	4		10:30SzT	17:00SzT					10:00 LR
	11				16:00SzT		16:00H		
	18		10:30SzT	17:00SzT		17:00H			
	25	18:00SzT				10:00SzT	16:00SzT	10:30	
Márc.	4		10:30H	10:00ök*SzT					10:00 LR
	11				16:00SzT		17:00ökHE		
	18		10:30H	17:00ökSzT●			11:30ökSzT●		
	25	18:00SzT				10:00SzT	16:00SzT	10:30	
Ápr.	1		10:30SzT	17:00SzT					10:00 LR
	6			17:00*SzT		10:00*SzT			
	8		10:30*SzT		16:00*H		16:00*SzT		
	15		10:30SzT	17:00SzT		17:00*HE			
	22	18:00SzT				10:00SzT	16:00SzT	10:30	
	29								
Máj.	6		10:30SzT	17:00SzT					10:00 LR
	13						16:00H		
	20		10:30SzT	17:00SzT		17:00HE			
	27	18:00*SzT				10:00*SzT	16:00*SzT	10:30	
Jún.	3		10:30SzT	17:00SzT					10:00 LR
	10						16:00SzT		
	17		10:30SzT	17:00SzT		17:00HE			
	23-24	Évadzáró Szövetségi Találkozó							

Jelmagyarázat SzT: Szedlák Tibor HE: Hieble-Novák Erika RH: Ravasz Hajnalka H: helyettes ök: ökumenikus *: úrvacsora

- **Január 21., Baden:** Imanap a Keresztyén Egységért: többnyelvű ökumenikus istentisztelet a *Stadtpfarrkirche*-ben, 8 gyülekezet részvételével, utána *apero*.
 ● **Január 21., Zürich:** Imanap a Keresztyén Egységért: többnyelvű ökumenikus istentisztelet a *Grossmünster*-ben. Utána szeretetvendégség a *Helferei*-ban.
 ● **Március 18., Bern:** Az istentiszteletet a Berni Magyar Egyesület ünnepi megemlékezése követi szintén az *Antonierhaus*-ban.
 ● **Március 18., Zürich:** Ökumenikus ünnepi istentisztelet a *Bruder Klaus* templomban, majd forradalmi megemlékezés ugyanott.

Bibliáórák		Tagdíjak (1 évre)	
Basel	Minden csütörtökön 16:00-kor a Florastr. 12 sz. alatt.		
Bern	Az istentiszteleteket követő szerdákön 18:00 órakor az Antonierhaus (Postgasse 62) Freskó-termében. Ifjúsági biblióra az istentiszteleteket megelőző szerdákön 19:30-kor a Freskó teremben.	Család	100.-
Genf	Minden hónap első és harmadik péntekén 19:00 órakor a magyar könyvtárban (Chemin de Terroux 21, 1218 Grand Saconnex -GE).	Egyedülálló	80.-
Zürich	Minden hónap első keddjén 15:00-kor a Grossmünster Helferei-ban. Ifjúsági biblióra a hónap második és negyedik keddjén 19:00-kor a Helferei 1. emeletén (első kedd) ill. a Hirschengraben 7 alatt (harmadik kedd). Mi-Ma Kör minden hónap 4. csütörtökén 19:30-kor.	Nyugdíjas / diák család	50.-
		Egyedülálló diák / nyugdíjas	40.-

 <i>A levél</i>	Fontosabb címeink:	
<i>A Svájci Magyarnyelvű Protestáns Gyülekezetek értesítője</i> Megjelenik évente kétszer: júniusban és karácsonykor	Szedlák Tibor lelkész	Hohlengasse 30, CH-3661 Uetendorf Tel. Büro: 033 345 68 59 Mobil: 076 542 29 10 szedlakmichel@yahoo.de
<i>A mostani szám munkatársai voltak:</i> Ludván Éva, Ravasz Hajnalka és Jónás Albert Felelős- és technikai szerkesztő: Szedlák Tibor	Pataký Ferenc szövetségi elnök	Rütistr. 2, 5400 Baden Tel/Fax: 056 222 17 20 ferenc.pataký@usz.ch
	Honlapunk	www.protestans.ch